

प्रदेश सरकार
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

जनकपुरधाम, धनुषा, नेपाल

फोन नं. ०४१-५२३१३३

५२५३३८

५२५७३३

फ्याक्स नं. ०४१-५२७१०१
टोल फ्रि नं. १६६०४१५२८४३

प.सं. २०७७/०७८

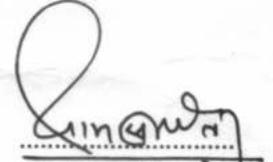
मिति: २०७७।०८।२२

च.नं. बै.शा./ ३६

विषय:- स्वीकृत कार्यविधि पठाइएको सम्बन्धमा ।

श्री आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय,
श्री आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय,
श्री उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय,
श्री भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय,
श्री भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय,
श्री सामाजिक विकास मन्त्रालय,
प्रदेश नं. २, जनकपुरधाम ।

प्रदेश सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७७।०७।०२ को बैठकबाट स्वीकृत "प्रदेश सरकारका कर्मचारीको सरुवा तथा काज सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७" यसैसाथ संलग्न राखी जानकारी एवं कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थाका लागि पठाइएको व्यहोरा आदेशानुसार अनुरोध छ ।

श्याम सुन्दर महता
अधिकृत सातौं

प्रदेश सरकारका कर्मचारीको सरुवा तथा काज सम्बन्धी
कार्यविधि, २०७७

कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ बमोजिम प्रदेश निजामती सेवामा समायोजन भई आएका वा प्रदेश सरकारका निकायमा कामकाज गर्न खटिई आएका कर्मचारीको सरुवा तथा काज सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउन आवश्यक भएकोले प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ को दफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी प्रदेश नम्बर दुईको सरकारले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "प्रदेश सरकारका कर्मचारीको सरुवा तथा काज सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "ऐन" भन्नाले कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "कर्मचारी" भन्नाले कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ बमोजिम प्रदेश निजामती सेवामा समायोजन भई आएका तथा प्रदेशमा कामकाज गर्न खटिई आएका कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

(ग) "कार्यालय" भन्नाले प्रदेश सरकारका मन्त्रालय र सो अन्तर्गतका सबै कार्यालय वा निकाय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रदेश सभा सचिवालय, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग र प्रदेश लोक सेवा आयोगलाई समेत जनाउँछ ।

(घ) "प्रदेश सरकारका केन्द्रीय निकाय" भन्नाले प्रदेश सरकारका मन्त्रालय, प्रदेश सभा सचिवालय, प्रदेश लोक सेवा आयोग, मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय र प्रदेशका केन्द्रीयस्तरको काम गर्ने अन्य निकाय सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश नं. २ सरकारका मन्त्रालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई समेत जनाउँछ ।

(च) "सेवा समूह संचालन गर्ने मन्त्रालय" भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिमका सेवा समूह संचालन गर्ने मन्त्रालय वा निकाय सम्झनुपर्छ ।

३. सेवा समूह संचालन सम्बन्धी व्यवस्था : प्रदेश निजामती सेवा सम्बन्धी कानून नवनेसम्म यस कार्यविधिको प्रयोजनका लागि देहायका मन्त्रालयहरु देहायका सेवा समूह संचालन गर्ने मन्त्रालय वा निकायका रूपमा रहने छन् -

(क) मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

(१) नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा

(२) नेपाल प्रशासन सेवा,

(३) नेपाल विविध सेवा

(ख) भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

(-) नेपाल ईन्जिनियरिङ्ग सेवा

(ग) सामाजिक विकास मन्त्रालय

(१) नेपाल स्वास्थ्य सेवा

(२) नेपाल शिक्षा सेवा

(Handwritten signature)

Pr. J. J. J.

(घ) उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

- नेपाल वन सेवा

(ङ) भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

- नेपाल कृषि सेवा

४. पदस्थापना तथा सरुवाका आधार र मापदण्ड सम्बन्धी व्यवस्था: (१) एक वर्षभन्दा कम उमेरको वच्चा भएका महिला कर्मचारी र नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको कडा रोग लागेका कर्मचारीलाई सम्भव भएसम्म निजको चाहना बमोजिम सरुवा तथा पदस्थापन गरिनेछ ।

(२) उमेरको कारणबाट अनिवार्य अवकाश हुन एक वर्ष वा सो भन्दा कम अवधि बाँकी रहेका कर्मचारीलाई सरुवा गर्दा निजको ईच्छा वा माग समेत विचार गरी सम्भव भएसम्म घर पायक हुने गरी सरुवा गरिनेछ ।

(३) सरुवा गर्दा रिक्त पदमा कर्मचारीको पति पत्नी दुवै जना यथासम्भव एउटै जिल्लामा पर्ने गरी सरुवा गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।

(४) रिक्त पदमा सरुवा गर्दा वा अवधि पुगी सरुवा गर्दा दुर्गममा काम गरेका तथा लामो अवधि एकै कार्यालयमा बसेका कर्मचारीलाई प्राथमिकता क्रमका आधारमा सरुवा गरिनेछ ।

(५) एउटै निकायमा एकभन्दा बढी कर्मचारीको सरुवाको लागि निवेदन प्राप्त भएको अवस्थामा जेष्ठता, निजको कार्य सम्पादनस्तर, सो पूर्व निजले चाहेको जिल्ला वा कार्यालयमा काम गरेको नभएमा वा दुर्गम क्षेत्रमा काम गरेको र हालको पद तथा कार्यालयमा कार्यरत अवधि समेतलाई आधार मानी दुर्गममा काम गर्ने र एउटै कार्यालयमा बढी अवधि काम गरेका कर्मचारीलाई प्राथमिकता दिने गरी सरुवा गरिनेछ ।

(६) सरुवा गर्दा सम्बन्धित कार्यालयको संस्थागत अनुभव कायम रहने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(७) नेपाल प्रशासन सेवाका कर्मचारीको हकमा सामान्यतया एकै प्रकृतिको कार्यालयमा पाँच वर्ष व्यतित गरेका कर्मचारीलाई सोही प्रकृतिको कार्यालयमा दोहोरिने गरी सरुवा गरिने छैन ।

(८) चालु आर्थिक वर्षको तीन महिना वा सो भन्दा कम अवधि बाँकी रहेको अवस्थामा कार्यालय प्रमुख वा आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुखको पदमा कार्यरत कर्मचारीलाई सामान्यतया: सरुवा वा काज खटाइने छैन ।

(९) दरबन्दी बमोजिम कर्मचारी उपलब्ध नभएको अवस्थामा सेवाको निरन्तरता र सुनिश्चितताका लागि भौगोलिक क्षेत्र तथा कार्य प्रकृति मिल्ने गरी कार्यालय प्रमुख वा अन्य पदमा कार्यरत कर्मचारीलाई दोहोरो जिम्मेवारी दिन वा कामकाज गर्न खटाउन सकिनेछ ।

(१०) कर्मचारीको सरुवा तथा पदस्थापना गर्दा माथि उल्लिखित आधारका अतिरिक्त कर्मचारीको सरुवा माग निवेदन, शैक्षिक योग्यता, अनुभव, यस अघि कार्यरत कार्यालय र सम्बन्धित कर्मचारीको व्यक्तिगत अभिलेखलाई समेत आधार लिनु पर्नेछ ।

(११) अधिकृतस्तर नवौं तह सम्मका कर्मचारीहरूलाई सरुवा वा पदस्थापन भएको दुई वर्ष अवधि पूरा नगरी सामान्यतया: सरुवा गरिने छैन ।

तर देहायको अस्थामा सरुवा वा पदस्थापना भएको दुई वर्ष नपुग्दै सरुवा गर्न बाधा पर्ने छैन:-

Pr. J. J. J.

Prakash

- (क) कुनै कर्मचारीलाई विशेष जिम्मेवारी दिनु परेमा,
(ख) कुनै कर्मचारीलाई विभागीय कारवाही गर्नु परेमा,
(ग) कुनै कर्मचारीलाई निज कार्यरत कार्यालयमा राखी राख्न उपयुक्त नभएमा,
(घ) दरबन्दी कटौती भई वा कार्यालय खारेज भई फाजिलमा परेको भएमा ।
(१२) कर्मचारीको सरुवा गर्दा स्वीकृत दरबन्दी बमोजिम सेवा, समूह, पद र तह मिल्ने दरबन्दीमा मात्र सरुवा गर्न सकिने छ ।

५. सरुवाको समय तालिका र अवधि: (१) कर्मचारीको सरुवा सामान्यतया दुई वर्षको अवधि पूरा भएपछि देहायको समय तालिका अनुसार गर्नु पर्नेछ:-

- (क) मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले प्रत्येक वर्षको भदौ एक गतेदेखि भदौ मसान्तसम्म,
(ख) मन्त्रालय वा प्रदेशसरकारका केन्द्रीय निकायले प्रत्येक वर्षको असोज एक गतेदेखि असोज मसान्तसम्म,

तर कुनै कार्यालयमा रिक्त भएको पदमा तोकिएको समय तालिका बाहेकको समयमा सरुवा गर्नु परेमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको सहमति लिएर सरुवा गर्न सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा कर्मचारीलाई तोकिएको अवधि नपुग्दै मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको सहमति लिई सरुवा गर्न सकिनेछ:-

- (क) प्रदेश सरकारका आयोजना वा परियोजनाहरूमा सिर्जित हुने दरबन्दीमा काम काज गर्न खटाउन,
(ख) कुनै स्थानमा कार्यरत कर्मचारी अशक्त भई सो स्थानमा निजको उपचार हुन सक्ने नदेखिएमा र सो उपचार प्रदेशभित्रको अन्य स्थानमा हुन सक्ने भन्ने कुरा प्रदेश सरकारद्वारा तोकिएको मेडिकल बोर्ड (मेडिकल बोर्ड बनि नसकेको अवस्थामा सम्बन्धित रोगको स्वीकृत चिकित्सकले सिफारिश गरेको भएमा सो उपर अध्ययन गरी सिफारिश गर्न प्रदेश अस्पतालमा कार्यरत मेडिकल सुपरिटेन्डेण्टको संयोजकत्वमा प्रदेश सरकारको प्रमुख सचिवले तोकेको अधिकृतस्तरको चिकित्सक र सामाजिक विकास मन्त्रालयले तोकेको अधिकृतस्तरको चिकित्सक कर्मचारी सदस्य रहेको तीन सदस्यीय समिति गठन गरी सो समितिले गरेको सिफारिशको आधारमा उपचार गर्न पायक पर्ने स्थानमा सरुवा गर्न,
(ग) कुनै कर्मचारीलाई विशेष जिम्मेवारी दिनु परेमा,
(घ) कुनै कर्मचारीलाई विभागीय कारवाही गर्नु परेमा,
(ङ) कुनै कर्मचारीलाई निज कार्यरत कार्यालयमा राखी राख्न उपयुक्त नभएमा,
(च) दरबन्दी कटौती भई वा कार्यालय खारेज भई फाजिलमा परेको भएमा ।

Prakash

Prakash

(३) अधिकृत दशौं वा सो भन्दा माथिका कर्मचारी वाहेक अन्य कर्मचारीलाई सरुवा गर्दा अवधि तोकी सरुवा गर्नु पर्नेछ ।

(४) दरबन्दी मिलान, नयाँ दरबन्दी सिर्जना, सरुवा भएको कर्मचारीको गलत वैयक्तिक विवरण, एकै पदमा दोहोरो सरुवा लगायतका कारण भएमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको सहमति लिई जुनसुकै समयमा सरुवा गर्न सकिनेछ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दशौं तह र सो भन्दा माथिको पदमा कार्यरत कर्मचारीलाई आवश्यकता अनुसार जुनसुकै बखत सरुवा गर्न सकिनेछ ।

६. सरुवाको प्रकृया र कार्यविधि: (१) सरुवा हुन चाहने कर्मचारीले आफ्नो कर्मचारी संकेत नम्बर सहित सबै विवरण भरी सरुवा हुन चाहेका कार्यालयको प्राथमिकताको आधारमा कम्तीमा तीनवटा कार्यालय उल्लेख गरी अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सरुवाको निवेदन प्राप्त नभए पनि कर्मचारीको सरुवा गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(३) दफा ५ को तालिका र अवधि वाहेक सरुवा गर्न सहमति माग गर्दा सरुवा गर्नु पर्नाका आधार र कारण स्पष्ट खोली मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(४) एक मन्त्रालय, केन्द्रीय निकाय वा सो अन्तर्गतको कर्मचारीलाई अर्को मन्त्रालय, केन्द्रीय निकाय वा अन्तर्गत पदस्थापन वा सरुवा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले गर्नेछ ।

(५) दफा ८ को अधीनमा रही कर्मचारीको सरुवा गर्ने वा काज खटाउने अधिकार सेवा समूह संचालन गर्ने मन्त्रालयको सचिवमा रहनेछ ।

तर मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट हुने सरुवा वा काज सम्बन्धी निर्णय प्रमुख सचिव वा निजले अधिकार प्रत्यायोजन गरेको प्रदेश सचिवबाट हुनेछ ।

७. काज सम्बन्धी व्यवस्था: (१) स्वीकृत अस्थायी दरबन्दीमा वाहेक एक वर्षमा तीन महिना भन्दा बढी काज खटाउन सकिने छैन । सो भन्दा बढी अवधिको काज खटाउन परेमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको सहमति लिनु पर्नेछ ।

(२) जनशक्तिको अभाव भई सेवा प्रवाहमा बाधा पर्न जाने भएमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले कुनै कर्मचारीलाई एक मन्त्रालय वा अन्तर्गतका निकायबाट अर्को मन्त्रालय वा अन्तर्गतको निकाय वा अन्य प्रदेशस्तरका निकायमा काजमा खटाउन सक्नेछ ।

(३) सम्बन्धित मन्त्रालयले आफू अन्तर्गतका निकाय वा आयोजनाको अस्थायी दरबन्दीमा कर्मचारीलाई काज खटाउनु पूर्व त्यस्ता निकाय वा आयोजनाको कार्यावधि, कामको चाप र सेवा प्रवाह गर्दा लाग्ने आवश्यक जनशक्ति विश्लेषण गर्नु पर्नेछ ।

(४) स्वीकृत अस्थायी दरबन्दीमा प्रदेश निजामती सेवाको दरबन्दीमा रहेका कर्मचारीहरूलाई काजमा खटाई काममा लगाउन सकिने छ ।

(५) प्रदेश निजामती सेवाका कर्मचारीलाई दफा ८ को अधीनमा रही काज खटाउने अधिकार दफा ६ को उपदफा (५) बमोजिमको अधिकारीमा रहने छ ।

Prakash

[Handwritten signature]

८. सरुवा गर्ने वा काज खटाउने निकाय: (१) यस कार्यविधिको दफा ४ बमोजिम सेवा समूह संचालन गर्ने मन्त्रालयले अधिकृत छैठौं तह सम्मका कर्मचारीलाई सरुवा गर्न वा काज खटाउन सक्नेछ ।
(२) अधिकृतस्तर सातौं तह देखी अधिकृतस्तर दशौं तह सम्मका पदमा रहेका कर्मचारीलाई मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले आवश्यकता अनुसार पदस्थापना र सरुवा गर्नेछ ।
(३) अधिकृत सातौं तह देखी अधिकृत एघारौं तह सम्मका कर्मचारीहरूलाई मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयले काज खटाउन सक्नेछ ।
(४) अधिकृतस्तर एघारौं तहका कर्मचारीको पदस्थापन तथा सरुवा प्रदेश सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट हुनेछ ।

९. सरुवा वा काज उपरको उजुरी: (१) मन्त्रालय तथा प्रदेश सरकारका केन्द्रीय निकायले गरेको सरुवा वा काज सम्बन्धी निर्णय कानून सम्मत नभए आधार र कारण खोली मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा उजुरी दिन सकिनेछ ।

(२) प्रचलित कानून र यस कार्यविधि विपरित सरुवा गरेको वा काज खटाइएको पाइएमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले सरुवा वा काज बदर गर्न वा स्थगन गर्न सक्नेछ ।

१०. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार: यो कार्यविधि कार्यान्वयनका क्रममा कुनै द्विविधा परेमा वा बाधा अड्काउ परेमा त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई हुनेछ ।

[Handwritten signature]